

виконання професійних обов'язків, щодо охорони публічного порядку в різних умовах та забезпечення особистої безпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 25.03.2019).
2. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки. Київ, 2005.

Надійшла до редколегії 28.03.2019

УДК 351.74:355.53/.54:331.36

Д. А. ГЛОБА,

курсант факультету № 1

Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник:

О. П. Цуркан, *викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 1*

Донецького юридичного інституту МВС України

РОЛЬ І МІСЦЕ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ, ЩО ГОТУЮТЬ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Розглянуто новачі закладів вищої освіти щодо підготовки цивільної молоді за спеціальністю «Правоохоронна діяльність». Визначено роль та місце навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» в становленні фахівців правоохоронних органів.

Ключові слова: *заклади вищої освіти, правоохоронна діяльність, тактико-спеціальна підготовка, правоохоронці, курсанти, студенти.*

Незважаючи на наслідки гібридної війни, що триває в державі, реформування Міністерства внутрішніх справ України продовжує приносити позитивні результати. Зокрема робота правоохоронців призвела до зниження рівня злочинності в країні. І величезний внесок в цьому процесі здійснюють заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання Міністерства внутрішніх справ, адже саме вони є кузнею кадрів майбутніх кваліфікованих правоохоронців.

Проте одночасно з відомчими навчальними закладами наповнити ряди фахівців з вирішення стратегічних завдань в забезпеченні правопорядку взялися і навчальні установи, що не відносяться до Міністерства внутрішніх справ України.

Наприклад у Житомирський державний технологічний університет планує забезпечити оволодіння методами, методиками та технологіями правоохоронної діяльності [1], Запорізький національний університет упродовж терміну навчання обіцяє навчити здобувачів вищої освіти застосовувати технічні та спеціальні засоби Національної поліції України (<http://www.znu.edu.ua>), а в Центральнo-українському державному педагогічному університеті ім. В. Винниченка (м. Кропивницький) зазначають, що підготовка за даною спеціальністю орієнтуватиме в першу чергу на роботу в правоохоронних, судових та інших державних органах [2], і перелік закладів вищої освіти, що готують студентів за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» можна продовжувати.

Але в жодному закладі вищої освіти, що не належить до Міністерства внутрішніх справ України, навчальні плани підготовки студентів за цим напрямом не містять таку навчальну дисципліну як «Тактико-спеціальна підготовка». Саме тому, на нашу думку, це являється

значущою проблемою в підготовці висококваліфікованих кадрів для правоохоронних органів. А питання на що більше треба звертати увагу при вивченні «Тактико-спеціальної підготовки» – на теорію чи на практику, є на сьогоднішній день актуальним як ніколи. Проте спочатку потрібно зрозуміти що таке «Тактико-спеціальна підготовка» (ТСП), та на яких принципах базується ця дисципліна?

Що таке тактико – спеціальна підготовка, як навчальна дисципліна? Які основні принципи цієї дисципліни, та як вона допомагає відпрацьовувати професійні навички? Навчальна дисципліна «Тактико-спеціальна підготовка» є тотожним поняттям «Тактичної підготовки», що знайшло своє відображення в нормативно-правових актах Міністерства внутрішніх справ України.

Складовою частиною кожного виду навчання поліцейських є «Тактична підготовка» – комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику [3].

Практика свідчить, що поліцейські не завжди бувають достатньо підготовленими до екстремальних ситуацій, у їх діях відсутні чіткість, згуртованість і оперативність. Допускаються серйозні помилки в розстановці сил і засобів, організації управління нарядами і підтримання з ними зв'язку, у матеріально-технічному забезпеченні, не приділяється належної уваги захисту особового складу. Система «Тактичної підготовки» побудована на поєднанні структурних елементів (тактики професійної діяльності, спеціальної тактики, цивільного захисту, військової топографії, тактичної медицини). Будучи складовою частиною службової підготовки така підготовка тісно пов'язана з багатьма науками загальноосвітнього і галузевого характеру [4].

Метою тактичних (тактико-спеціальних, тактико-стройових) занять – є відпрацювання практичних питань організації бою (бойових дій), управління підрозділами в бою та їх всебічного забезпечення. Основним методом навчання є вправа (тренування) у виконанні прийомів та способів дій, навчально-бойових нормативів. Також на заняттях вивчається нормативно-правова база, а саме Закон України «Про Національну поліцію України» та інші нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України, що регламентують службово-бойову діяльність відомства. Особливу увагу, на нашу думку, слід звернути на вивчення та застосування на практиці Розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» [5].

Основними принципами «Тактико-спеціальної підготовки»:

- Виховання високих моральних, вольових якостей, необхідних їм при виконанні службово-бойових завдань.
- Формування навичок системного прийняття рішень на виконання поставлених завдань у будь-яких умовах.
- Розвиток теоретичних знань і практичних навичок в організації та управлінні діями елементів у спеціальній операції.
- Навчання тактиці несення патрульної служби.

«Тактико-спеціальна підготовка» охоплює дві складові частини – спеціальну тактику і тактику професійної діяльності. Спеціальна тактика охоплює розробку і впровадження в практику застосування превентивних та примусових поліцейських заходів, методів і прийомів дій особового складу органів та підрозділів загалом в екстремальних ситуаціях, вибір найбільш раціональних варіантів угруповань сил (бойового порядку) для кожної конкретної ситуації, планування дії усіх сил, що залучаються до вирішення такої ситуації і безпосереднє управління ними в ході спеціальних операцій. Тактика професійної діяльності включає питання несення служби окремими нарядами (екіпажами) поліції, основні задачі, порядок організації і несення служби поліцейськими з охорони публічного порядку, забезпечення публічної безпеки, боротьби з правопорушеннями на вулицях, площах, транспортних магістралях і в інших публічних місцях [6].

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» є: набуття і вдосконалення поліцейськими навичок практичного застосування теоретичних знань щодо доправильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень і психологічної готовності до застосування (використання) заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї, дій у ситуаціях різних ступенів ризику.

Роль тактико-спеціальної підготовки поліцейських у сучасних умовах, як показує досвід її використання в екстремальних ситуаціях, є значною та недооціненою. Це зумовлено тим, що негативні наслідки надзвичайних ситуацій природного, техногенного чи соціального характеру (стихійне лихо, велика виробнича аварія, транспортна катастрофа, групові порушення публічного (громадського) порядку), можуть бути успішно і з мінімальними втратами насамперед завдяки умілим, добре організованим діям органів та підрозділів Національної поліції, які забезпечують публічний порядок, безпеку руху, встановлений режим у зоні надзвичайної ситуації тощо. Тому тактико-спеціальна підготовка є важливою частиною спеціальної підготовки поліцейських та особового складу інших сил охорони правопорядку, однією з провідних навчальних дисциплін у навчальних закладах зі специфічними умовами навчання [6].

На нашу думку, «Тактико-спеціальна підготовка» відіграє дуже важливу роль в процесі перетворення курсантів у справжніх поліцейських. Вона допомагає курсантам вивчити нормативно-правову базу, що знадобиться їм в подальшій діяльності, у відпрацюванні навичок застосування поліцейських заходів тощо. Крім того, ця навчальна дисципліна допомагає виховувати в особисті такі якості характеру, як наполегливість, впевненість у своїх силах, вміння законно та оперативно діяти у надзвичайних ситуаціях. Відповідно і при підготовці студентів за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», зазначений процес буде неможливий без «Тактико-спеціальної підготовки».

За підсумками вище перерахованого, можна дійти висновку, що для професійної правоохоронної діяльності потрібні не тільки теоретична база або навпаки тільки практичні навички, а потрібно знайти баланс між ними. Якщо у курсанта або студента буде і те і інше, то йому в майбутньому вдасться виконувати обов'язки правоохоронця на високому рівні, з безпекою для себе та оточуючих. Маємо сподівання, що керівництво закладів вищої освіти, що не входять до системи Міністерства внутрішніх справ України, зробить необхідні висновки для внесення змін в початкові плани підготовки за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» та включить «Тактико-спеціальну підготовку» для обов'язкового опанування цивільними особами.

Список бібліографічних посилань

1. 262 «Правоохоронна діяльність» // Приймальна комісія ЖДТУ : сайт. URL: <http://vstup.ztu.edu.ua/bakalavr/262-pravoohoronna-diyalnist> (дата звернення: 02.04.2019).
2. ЦДПУ ім. В. Винниченка. Відкриття спеціальності «Правоохоронна діяльність» // Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка : сайт. <http://www.cuspu.edu.ua/ogoloshennia-abiturienta/8144-vidkrittia-spetsialnosti-pravoookhoronna-diialnist> (дата звернення: 02.04.2019).
3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 21.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 02.04.2019).
4. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України : навч. посіб. / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 300 с.
5. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
6. Тактико-спеціальна підготовка : навч. посіб. / Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболев Е. Ю., Юнін О. С. та ін. ; Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : ДДУВС, 2017. 277 с.

Надійшла до редколегії 07.04.2019